

**“СҮРЬЕЭ БОЛОН ЯМ ӨВЧНИЙ ХЯНАЛТ” ТӨСЛИЙН ХАМТАРСАН
ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ГУРАВДУГААР ХУРЛЫН ШИЙДВЭРИЙН БИЕЛЭЛТ**

2025 оны 2 дүгээр сарын 1-ний өдөр

“Сүрьеэ болон ям өвчний хяналт” төслийн Хамтарсан зохицуулах хороо (ХЗХ)-ны гуравдугаар хурлыг 2024 оны 2 дүгээр сарын 21-ний өдөр зохион байгуулсан бөгөөд энэхүү хурлын шийдвэрийн биелэлтийг гаргаж байна. Үүнд.

№	Өмнөх хурлын шийдвэр	Биелэлт
1.	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар нь адууны ямтай нь батлагдсан адууны эзэн, адуу маллаж буй мачдын талаарх мэдээллийг ХӨСҮТ-д шуурхай мэдээлэх	2024 оны 2-р сард болсон ХЗХ-ийн хурлаар гарсан шийдвэрийн дагуу МЭЭШХүрээлэн 2024 онд адууны ям өвчин тохиолдол илэрсэн, тухайн тохиолдолуудтай ойрын хавьталд орсон гэх өгүүлэмжтэй 7 аймгийн 15 сумын 55 малчин өрхийн адуун сүргээс сорьц авах, адуутай хамгийн ойр байсан гэх 75 иргэнээс мөн сорьц авах ажлыг ХӨСҮТ-тэй хамтран зохион байгуулав.
2.	ХӨСҮТ нь адууны эзэн болон хавьтал болсон хүнээс шаардлагатай сорьц цуглуулж , МЭХ-д хүргэх	-Хэнтий, Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Баян-Өлгий, Дорнод, Сүхбаатар, Дундговь аймгийн 18 сумын 75 малчин өрхөд адууны ям өвчний тандалт хийсэн. -75 малчнаас тусгайлан боловсруулсан 20 асуулт бүхий асуумжийн дагуу малчинтай нүүр тулан ярилцах байдлаар судалгаа авч, адууны ям өвчинд малчин өртөж болох зарим эрсдэлийг судалсан. -70 малчнаас цусны сорьц цуглуулж, Мал Эмнэлэгийн Хүрээлэнгийн Халдварт өвчин, дархлаа судлалын лабораторид хүргүүлэн, шинжилгээний үр дүнг авч орон нутгийн ЭМТ-үүдэд эргэн мэдээлсэн. -Малчдын дунд хийсэн тандалтын дүнг нэгтгэн, боловсруулж, уг төслийн хүрээнд 2024 оны 9 дүгээр сарын 3-ны өдөр Улаанбаатар хотод зохион байгуулагдсан “Seeking Ways to Eradicate Tuberculosis

		and Glanders International Scientific Conference” хуралд хэлэлцүүлсэн.
4.	ХӨСҮТ болон Мал эмнэлгийн хүрээлэн нь Монгол Улсад нэвтрүүлж буй оношилгооны дэвшилтэт шинэ технологи, багаж төхөөрөмжийг суурилуулах, үйл ажиллагааг жигдрүүлэх, нутагшуулах, зоонозын 2 өвчний тандалт, оношилгоо, эмчилгээний удирдамжийг хамтран боловсруулах, хэрэгжүүлэх;	ХӨСҮТ-д 5 төрлийн шинэ аргууд болох сүрьеэгийн халдвар илрүүлэх IGRA шинжилгээ, сүрьеэгийн эсрэг шинэ эмэнд тэсвэржилт тодорхойлох MGIT DST, Нанопоре технологид суурилан геномын дараалал тогтоох шинжилгээ , <i>M. bovis</i> илрүүлэх LAMP, пируват агуулсан хатуу тэжээлт орчинд үхрийн сүрьеэгийн үүсгэгч илрүүлэх шинжилгээний аргуудыг практикт нэвтрүүлсэн. Тус оношилгооны шинэ аргуудыг ЭМ-ийн Сайдын 2024 оны 1 сарын 29-ны өдрийн А/38 тушаалаар батлагдсан “Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх” журам зааварт дээрх аргуудыг оруулан тушаалыг мөрдөн ажиллаж байна. -Сүрьеэгийн илрүүлэлтийг зохион байгуулах журмыг шинэчлэн боловсруулж эмнэлэгт суурилан илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх зорилгоор ЭМЯ-нд өргөн барьсан. -Ям өвчний оношилгоо, эмчилгээ, тандалтын зааврыг шинээр боловсруулж байгаа бөгөөд 2025 оны эхний улиралд багтаан батлуулахаар төлөвлөж байна.
	Төслийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, үнэлгээ, судалгааны үр дүнг дотоод болон гадаадын сэтгүүлүүдэд хэвлүүлэх, үр дүнг олон нийтэд түгээх	Дараах өгүүлийг Халдварт өвчин судлалын Монголын сэтгүүлд хэвлүүлж, олны хүртээл болсон. Үүнд: Published articles: 1.Determination on novel anti-tuberculosis drugs resistances using MGIT TB EXIST Baasansuren Erekhembayar, Oyunchimeg Ganbold, Bayasgalan Banzai, Oyuntuya Tumenbayar, Tsetsegtuya Borolzoi, Buyankhishig Burneebaatar, Mitarai Satoshi 2.The results of risk assessment of <i>M. bovis</i> in Mongolia

		D.Naranzul, D.Gantsetseg, B. Ochirdar, S.Undarya, E.Uyanga, P.Nasanjargal, S.Tserendalai, V.Batbaatar, B.Buyankhishig, O.Batbayar, D.Bayarbold Presentation to International conference: 1. “Development of immunochromatography as a simple serodiagnostic method for glanders” by Kazuki Mizuta, Ryo Shimbo, Yoshiki Ichikawa, Tomohiro Okagawa, Kazuhiko Ohashi, Takashi Kimura, Seeking Ways to Eradicate Tuberculosis and Glanders International Scientific Conference, 2024/09/03, Ulaanbaatar, Mongolia, Oral presentation (English) 2. “Development of isothermal amplification and dipstickbased genetic diagnostics for Mycobacteriosis in animals and humans” by Yasuhiko Suzuki, Seeking Ways to Eradicate Tuberculosis and Glanders International Scientific Conference, 2024/09/03, Ulaanbaatar, Mongolia, Oral presentation (English) 3. “Detection of Mycobacterium tuberculosis DNA fragment in pleurisy specimen by next generation sequencing” by Satoshi Mitarai, Makiko Hosoya, Oyuntuya Tumenbayar, Erdenegerel Narmandakh, Baasansuren Erkhembayar, Tsetsegtuya Borolzoi, Buyankhishig Burneebaatar, Seeking Ways to Eradicate Tuberculosis and Glanders International Scientific Conference, 2024/09/03, Ulaanbaatar, Mongolia, Oral presentation (English) 4. “Evaluation of targeted NGS using Nanopore platform for rapid diagnosis of resistant TB” by
--	--	--

		Akiko Takaki, Kinuyo Chikamatsu, Yuriko Igarashi, Akio Aono, Koji Natsume, Yoshiko Shimomura, Makiko Hosoya, Miori Nagai, Kazue Mizuno, Masao Okumura, Takashi Yoshiyama, Yoshiro Murase, Satoshi Mitarai, Seeking Ways to Eradicate Tuberculosis and Glanders International Scientific Conference, 2024/09/03, Ulaanbaatar, Mongolia, Oral presentation (English) 5. “The results of the detection of tuberculosis infection in certain population groups of Mongolia by using the Interferon-gamma release assay” by Erdenegerel N, Budsuren O, Enkhtsetseg T, Oyuntuya T, Gundsuren Sh, Tsetsegtuya B, Solongo B, Adiya D, Naranzul D, Baigalmaa J, Sarantuya J, Buyankhishig B, Satoshi Mitarai 6. “The study results of Mycobacterium tuberculosis var. bovis detection by laboratory various methods” by Tserennadmid Nyamsaikhan, Tsetsegtuya Borolzoi, Enkhbolor Davaakhuu, Baasansuren Erkhembayar, Oyuntuya Tumenbayar, Akiko Takaki. Baigalmaa Jantsansengee, Buyankhishig Burneebaatar , Bayarbold Dangaa, Mitsuru Nakase, Satoshi Mitarai , Takashi Kimura 7. “Sero-epimeidiological situation of the equine glanders in mongolia” by B.Ehktuul, O.Khurtsbaatar, B.Lkham, T. Agiimaa, B.Buyanbadrakh, Liushiqi Borjigin, S. Ninjbulgan, J.Unenbat, A.Binderya, Y. Suzuki, Takashi Kimura and V.Batbaatar 8. “Results of bovine tuberculosis surveillance in the Ulaanbaatar of Mongolia” by N.Enkhtsetseg,B.Namuundari,G.Ulziisaikhan,
--	--	--

		Ts.Batbold, G. Dashtsoo, Liushiqi Borjigin, Takashi Kimura,Chie Nakajima, Yasuhiko Suzuki and V. Batbaatar
6.	ЭМЯ, МЭЕГ нь төслөөс нийлүүлэгдэж байгаа тоног төхөөрөмж, урвалж оношлуурын лицензи гаргах, татан авах, суурилуулахад дэмжлэг үзүүлэх.	Урвалж оношлуур, тоног төхөөрөмжийн лиценз гаргах, татан авах, суурилуулах тал дээр хүндрэл гараагүй хэвийн явагдсан.
7.	Эрүүл мэндийн яам, Боловсрол шинжлэх ухааны яам, Мал эмнэлгийн ерөнхий газар нь төслийн хүрээнд орон нутагт томилолтоор ажиллах зардлыг ХӨСҮТ болон Мал эмнэлгийн хүрээлэнд саадгүй гаргах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;	Тандалт, судалгааны ажилд шаардлагатай сорьц цуглуулах ажлаар Хэнтий, Төв, Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Дорнод, Дундговь, Сүхбаатар, Баян-Өлгий зэрэг аймгуудад томилолтоор ажиллав. МЭХ-ийн зүгээс орон нутагт ажиллахад зардал хэвийн олгогдсон бол ХӨСҮТ-ийн зүгээс ажилласан эмчийн томилолтын зардал олголт хугацаа алдсан хэдий ч 2024 оны төгсгөлд асуудлыг шийдвэрлэсэн байна.
8.	Ковидын нөхцөл байдлаас улбаалан төслийн төлөвлөгөөний зарим үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн хугацааг 6-12 сараар хойшлуулан баталсан ба үүнтэй холбоотой Төслийн загварын матриц (PDM) -д гүйцэтгэлийн хугацааг 6-12 сараар сунгахаар оролцогч талууд санал нэгдэв.	Төслийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орж, шинэчлэн батлагдсан төлөвлөгөөг мөрдөж ажиллаж байна.
9.	Шийдвэрийн биелэлтийг ХЗХ-ны хурлын өмнө ирүүлэх	Шийдвэрийн биелэлтийг 4-р хулын өмнө гаргаж хүргүүлж байна.

Шийдвэрийн хэрэгжилтийг гаргасан:

Б.Буянхишиг, ХӨСҮТ

В.Батбаатар, МЭХ